

6 Kültür Türleri

- ▶ Kültürel sınıflandırma çalışmalarında birbirinden farklı ölçütler kullanılmaktadır. Başka bir ifadeyle, sosyal bilimciler inceleme alanlarına göre kültürü farklı biçimlerde kategorize etmektedir. Burada alanyazında en yaygın olan kültür tasnifine yer verilmektedir.
- ▶ **1. Maddi ve Manevi Kültür**
- ▶ Toplumda insanlar çoğu zaman kültür denilince, sadece o toplumun bilim, sanat, ahlak, din, hukuk, gelenek, görenek, ideoloji ve inançları gibi kültürel öğelerini anlamaktadır. Böylesine bir anlayış biçimi yanlış olmamakla birlikte, bazı eksiklikler barındırmaktadır çünkü her toplumun kendine ait olan bu kültürel öğelerinin yanında bir de o kültürün maddi öğeleri mevcuttur. Söz konusu maddi kültür öğeleri kültürel coğrafyanın özellikle fiziksel çevreye yansıyan unsurlarını oluşturmaktadır.

6 Kültür Türleri

- ▶ Bu amaçla kültürü maddi ve manevi olarak ikiye ayırmak mümkündür.
- ▶ **1a. Maddi kültür**
- ▶ Maddi kültürün temelini, insanın doğal ortam içerisinde yani fiziksel evre üzerinde inşa ettiği ve yaşamı kolaylaştırmak adına geliştirdiği her şey oluşturmaktadır. Örneğin, binalar, teknolojik yenilikler, makineler, aletler, fabrikalar vb.

6 Kültür Türleri

▶ 1b. Manevi kültür

- ▶ Toplumların rf, adet, gelenek, görenek vb gibi ahlak kuralları, inanç ve ideolojileri gibi soyut değerlerine ilişkin kültürel özellikleri manevi kültürü meydana getirmektedir.

▶ 2. Genel ve Alt Kültür

- ▶ Bu ayırım ise kültürün yaygınlık derecesine tabidir.

▶ 2a. Genel kültür

- ▶ Genel kültür, her toplumun sahip olduğu ve sadece kendine has olan özelliklerini barındırır. Bu açıklamaya dayalı olarak dünyada ne kadar toplum varsa o kadar da genel kültür vardır denilebilir. Diğer bir ifade ile belli bir toplumun paylaştığı ve benimsediği değerleri, inançları, davranış tarzları, yaptırım biçimleri, örf, adet, gelenek, görenekleri o toplumun genel kültürünü meydana getirir.

6 Kültür Türleri

- ▶ **2b. Alt kültür**
- ▶ Toplumların genel kültürü büyük bir sistem olarak bir çok alt kültürel sistemi bünyesinde barındırmaktadır. Başka bir ifade ile genel kültür bir bütün olarak kabul edildiğinde, bu bütünün içinde yer alan ama hem ortak hem de farklı yönleri bulunan bir çok alt kültür mevcuttur. Örneğin, Amerika'da etnik ve dinsel türden çeşitli alt kültürlerin bulunması gibi. Bu alt kültürler ise sosyal grupların belli bir coğrafi bölgedeki yüksek düzeyli konsantrasyonlarıyla **etnik-kültürel bölgeler** oluşturularıyla zelleşmektedir.

6 Kültür Türleri

- ▶ Alt kültür toplumun temel kültürel öğelerini paylaşan ama bunun dışında diğerk gruplardan ayıran değer, norm ve yaşam biçimleri olan grupları kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle alt kültür kendine özgü yaşama stilini kendi grubunda içselleştirmiş ve ona benimsetmiş bir topluluğa karşılık gelmektedir.
- ▶ Bir alt kültürün unsurları kendine has değerler, kurallar, tutumlar, yaşam tarzı, müzik zevki ve giyim-kuşam stilleri gibi pek çok özellik barındırmaktadır.
- ▶ Genel bir kültürün içinde yer alan pek çok meslek grupları (polisler, öğretmenler, doktorlar gibi..) kendilerine özgü bir alt kültür de geliştirebilirler. Kısacası alt kültür, grup kültürünün genel kültürden farklı olduğu anlamına da gelebilir.

6 Kültür Türleri

▶ 3. İdeal ve Gerçek Kültür

▶ Bu kültür tasnifi toplumlarda kültürel olarak belirlenen uyumsuzluk ölçütü dikkate alınarak yapılandırılmaktadır.

▶ **3a. İdeal Kültür**

▶ Toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan bütün norm ve değerlerin yalnızca kurallarda geçerli olmasını ifade etmektedir.

6 Kültür Türleri

▶ 3b. Gerçek kültür

- ▶ Gerçek kültür, toplumu bir arada tutan bütün norm ve değerlerin pratikteki veya gündelik yaşamdaki uygulanışı ya da bulunuş Őeklidir. İdeal ve gerçek kültür arasındaki fark, kültürel yapıdaki farklılığı / boşlukları ifade etmektedir.
- ▶ örneğin, eşitliği önemseyen bir toplumda eğer milyonlarca kişi gerçekten eşitizlik sorunu altında zor durumda yaşıyorsa bu durum ideal ve gerçek kültür arasında bir farkın olduğu anlamına gelmektedir.
- ▶ Benzer Őekilde bir toplumda hak ve özgürlükler üzerinde önemle duruluyorsa ama insanların seçme ve seçilme hakkı yoksa bu toplum için gerçek ve ideal kültür arasında bir fark olduğundan bahsedilebilir.

6 Kültür Türleri

- ▶ Kültürler ğrenme zamanına göre de ayrıştırılmaktadır.
- ▶ örneğın kültür, sonradan atalardan ğrenilmişse buna **postfigurative kültür**; toplu yaşamda insanların bir arada yaşamalarından (yaşıt / akran bireylerden) ğrenilmişse **cfigurative kültür** ve yaşlıların gençlerden öğrendikleri kültür de **prefigurative** kültür olarak isimlendirilmektedir.